

НАРОДНИЙ СТРІЙ УКРАЇНЦІВ БУКОВИНСЬКОГО ПОДІЛЛЯ : СПЕЦИФІКА КЛАСИФІКАЦІЇ

У результаті аналізу відомих і маловідомих праць та музейних фондів колекцій у статті висвітлюється проблема дослідження предметів народного строю українців Буковинського Поділля XIX – першої половини XX ст. У зв'язку з необхідністю розташування зібраної інформації у зручному для її подальшого обліку й пошуку форматі та встановленню внутрішнього взаємозв'язку ознак даного виду об'єктів вперше подається спроба створення розширеної класифікації традиційного вбрання буковинських подолян із врахуванням локально-зональних ознак їх комплексів.

Ключові слова: народний стрій, традиційне вбрання, українці Буковинського Поділля, класифікація, натільний, поясний, плечовий і верхній одяг, головні убори, взуття, прикраси, пояси, доповнення до одягу.

Народний стрій українців історико-етнографічного регіону Поділля складає значну частку традиційно-побутової культури України й відображає звичаї, певною мірою характер та майстерність місцевого населення. Розмаїття комплексів убрання подолян неодноразово привертало увагу науковців, етнографів і краєзнавців ще з середини XIX ст. Актуальним це питання є й сьогодні. До того ж усі субрегіони Поділля, зокрема, Буковинський, Західний, Східний та Центральний характеризуються окрім спільних загальноукраїнських і специфічних регіональних ознак певними малодослідженими локально-зональними відмінностями в крої, оздобленні, способі поєднання й носіння та, як наслідок, класифікації складових народного костюма. Вирізняється у цьому плані й комплекс традиційної одіжі українців Буковинського Поділля.

Тому саме дослідженню класифікації народної ноші українців Буковинського Поділля XIX – першої половини XX ст. присвячується наша стаття. Аналізуючи історіографію цієї теми, ми зіткнулись передусім із проблемою однозначного визначення історико-етнографічних кордонів Буковинського Поділля. Враховуючи історію формування Поділля й оцінку наукових концепцій стосовно питання його історико-етнографічних обрисів, визначимо територію Буковинської локальної зони Поділля як частини рівнинної території Середнього Придністров'я в межах Заставнівського та північної частини Хотинського районів Чернівецької області [1].

Історіографія окресленої проблематики включає праці видатних науковців й етнографів кінця XIX – поч. XXI ст., що містять перші класифікації українського традиційного вбрання, зокрема: Х.Вовка [2], В.Білецької [3], О.Воропая [4], І.Спаського [5], К.Матейко [6], Т.Кари-Васильєвої [7], Т.Ніколаєвої [8; 9], М.Білан і Г.Стельмашук [10], Л.Булгакової-Ситник і Т.Лозинського [11], З.Васіної [12], О.Федорчук [13], О.Косміної [14], Г.Врочинської [15] і Г.Стельмашук [16]. Найбільшу вартість для формування безпосередньо класифікації народної ноші буковинських подолян мають праці: Я.Кожолянка [17], М.Костишеної [18] та Г.Кожолянка [19], а також статті М.Костишеної [20], В.Ластюка і Ю.Чеботар [21], М.Гордійчук [22], Г.Кожолянка [23] та Л.Іваневич [24; 25; 26; 27]. Отже, як бачимо, актуальність озвученої проблеми не згасає, а все більше привертає увагу науковців і не лише, однак класифікації костюма саме українців Буковинського Поділля досі ще не сформовано.

Джерельна база статті охоплює матеріали колекцій традиційного строю Національного музею українського народного декоративного мистецтва [28] й Українського центру народної культури "Музей Івана Гончара" [29] (м. Київ), Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України [30] (м. Львів), Чернівецьких обласних краєзнавчих [31] й художнього музеїв [32], Чернівецького музею народної архітектури та побуту [33] і Хотинського історичного музею (Чернівеччина) [34].

Завдяки аналізу існуючих класифікацій і опрацьованих власноруч фондів колекцій музеїв здійснимо спробу вперше сформувати класифікацію народного вбрання українців Буковинського Поділля з врахуванням локально-зональних ознак їх комплексів. Зауважимо, що при складанні розширеної класифікації ми зазначали про загальну субрегіональну (або локальну) та специфічну локально-зональну (або вузько локальну) приналежність певних складових комплексу одіжі за наявності таких даних, а також їх статево приналежність (якщо названу річ носили лише жінки або лише чоловіки). Крім цього позначали окремо ті види складових комплексів (або їх другорядні назви), які побутовали лише на території усього Буковинського Поділля чи у якомусь його куточку (районі, селі).

Передусім українське народне вбрання XIX – першої половини XX ст. характеризується комплексністю. Базову основу цих комплексів у свою чергу складають різноманітні за ознакою функціонального використання групи компонентів. Далі групи поділено на відповідні види та різновиди за такими вибірковими ознаками, як: стать, вік, тип крою, техніка виготовлення, матеріал тощо. Отож, за визначеними критеріями у традиційному костюмі українців Буковинського Поділля XIX – першої половини XX ст. виділяють:

І. Основний комплекс вбрання, до якого за ознакою функціонального використання відносять:

1). Групу натільного одягу – до кінця XIX ст. цей вид жіночого і чоловічого строю складала виключно сорочка, що різнилася насамперед способами крою, а також різновидами декорування й носіння:

а) жіночі сорочки за способом крою плечової частини ділять на:

- без плечових швів (тунікоподібні, хлоп'янки (Заставнівський р-н, Буковин. Под.), сорочка-стовп (з повністю вишитими рукавами – с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.)), які бувають: з бочками і підрукавними клинцями або без – поширений на Буковин. Под. різновид сорочок;

- з плечовими вставками (поликові сорочки зі “зморшкою”, “зморщечкою” або зморщені (морщанки, морщенки, морщянки)) – найдавніший найбільш поширений різновид сорочок на Буковин. Под.;

- з суцільнокрійним рукавом (безполикові сорочки зі “зморшкою”) – найдавніший менш поширений різновид сорочок на Буковин. Под.;

- з нагрудними, плечовими або нагрудно-плечовими кокетками (сорочки на кокетці або “кокеточні” сорочки) – на Буковин. Под. (переважно у Хотинському р-ні) зустрічаються з кінця XIX ст.;

б) чоловічі сорочки за способом крою плечової частини розділяють на:

- без плечових швів (тунікоподібні), які бувають: з бочками і підрукавними клинцями або без – практично єдиний різновид сорочок на Буковин. Под.;

2). Групу поясного або стегнового одягу становить:

а) жіночий поясний одяг, зокрема:

- незшитий: одно- та двоплатові запаски (Заставнівський р-н, Буковин. Под.);

- частково зшитий розпашний: одноплатові обгортки – горбатки (горботки прості та “багацькі” (так звані горботки-трикольорки – с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.)) та фати (фоти, фоти з фустами);

- зшитий глухий – це спідниці різної конструкції з вовняних і бавовняних тканин переважно чорного кольору, закладені у складки або зборки (з горизонтальними смугами ручного мережива чи декоративної тасьми по долу і двома широкими тканими стрічками (“спускачами”) з боків, розшитих бісером – Заставнівський р-н, Буковин. Под.);

- додатковий поясний одяг: вовняні хустки (фусты – складені вчетверо), турпани (хустки з тонкої вовни з китицями), фартухи-запаски (попередниці – ткани вовняні чи набивні з тканин), фартухи (попередниці – з вовняних або шовкових тканин);

б) чоловічий поясний одяг – різноманітні сезонні штани: з лляних чи конопляних полотен – гачі (гатки – с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.), поркениці (поркиниці, портаниці, портяниці – часто з гофрованою доколінною частиною); з сукна – гачі (з білого, рідше сірого або чорного вовняного сукна – Заставнівський р-н, Буковин. Под.); з овечої шкіри (хутром всередину) – мишини (мішини).

II. Допоміжний комплекс вбрання – нагрудний або плечовий одяг, що за ознакою функціонального використання включає:

1). Нагрудний одяг без рукавів:

а) жіночий – камізельки (Буковин. Под. – з чорної вовняної тканини на підкладці), кептарі (киптарі – довгополі хутряні безрукавки ледь розширені донизу – Буковин. Под.; довгополі безрукавки з хутряним верхом і низом (від лінії грудей) з набивної вовняної або шовкової тканини – Заставнівський р-н, Буковин. Под.), кептарці (кептарики – короткополі прямоспинні хутряні безрукавки, Буковин. Под.), кіптарі (хутряні безрукавки прямоспинного крою, довжиною трохи нижче пояса – Буковин. Под.), кожушки (кожушини – довгополі хутряні безрукавки; місцева назва кожухи – с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.), лейбики (хутряні безрукавки), мінтяни (мунтяни, цурканки – довгополі хутряні безрукавки трапецієподібної форми, оздоблені хутром тхора (Заставнівський р-н, Буковин. Под.));

б) чоловічий – кептарі (киптарі – довгополі хутряні безрукавки ледь розширені донизу – Буковин. Под.), кептарці (кептарики – короткополі прямоспинні хутряні безрукавки, Буковин. Под.), кіптарі (хутряні безрукавки прямоспинного крою, довжиною трохи нижче пояса – Буковин. Под.), кожушки (кожушини – довгополі хутряні безрукавки; місцева назва кожухи – с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.), лейбики (хутряні безрукавки), мінтяни (мунтяни, цурканки – довгополі хутряні безрукавки трапецієподібної форми, оздоблені хутром тхора (Заставнівський р-н, Буковин. Под.));

2). Нагрудний одяг з рукавами: цей вид одягу на Буковинському Поділлі практично не зустрічається, на відміну від інших субрегіонів Поділля (наприклад: кабатки, катанки, кохти, куртаки, куртки, літники, піджаки).

III. Верхній або становий одяг, у якому за ознакою функціонального використання виокремлюють:

1). Осінньо-весняний за типом крою, матеріалу і довжиною ділять на:

а) плащоподібний верхній одяг: - манта – суконний халатоподібний верхній одяг з невисоким стоячим коміром і великим відкладним чотирикутним коміром (рідше капюшоном), який звисав на спині майже до талії, декорований вовняними шнурами і вишивкою (Буковин. Под.); тунікоподібний верхній одяг вище колін із чорного доморобного сукна з невисоким стоячим коміром і капюшоном (башликом, бородицею, богородицею, відлогою, каптуром), що звисав із плечей на спину (Поділля);

б) довгий верхній одяг із сукна: - байбарак – верхній довгий одяг тунікоподібного крою з сукна коричневого, рудого, сірого або чорного кольору (Буковин. Под.); - сардак (сердак) – довгий верхній одяг тунікоподібного крою з коричневого, сірого або чорного сукна з коміром-стійкою та боковими клиноподібними вставками, декорований вовняними шнурами (Буковин. Под.; сердак – Хотинський р-н, Буковин. Под.); - сірійка (кафтан, кафтан-сірійка) – верхній довгий одяг класичної лінії крою з сукна різних відтінків сірого кольору, мало оздоблений (Буковин. Под.);

в) короткий верхній одяг із сукна: - сардак – суконне півпальто коричневого, сірого або чорного кольорів тунікоподібного крою з невисоким коміром-стійкою, а з початку XX ст. – і відкладним коміром (с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - сірійка – півпальто з сукна різних відтінків сірого кольору, зі вставними клинцями з боків (Буковин. Под.);

2). Зимовий суконний плащоподібний: - манта – довгий халатоподібний верхній одяг з білого, сірого, рідше коричневого чи чорного сукна з невисоким стоячим коміром і великим відкладним чотирикутним

коміром (рідше капюшоном), який звисав на спині майже до талії, декорований вовняними шнурами і вишивкою (Буковин. Под.; мантина – Хотинський р-н, Буковин. Под.);

3). Зимовий хутрянний, котрий за типом крою і довжиною ділять на:

а) кожухи довгі білого (рідше коричневого) кольору (кожухи вільного крою або з відрізною талією (т. зв. “австрійські”; “з подолками” чи “старі кожухи” – с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.);

б) кожухи середньої довжини (до середини стегна або трохи нижче коліна);

в) кожухи прямоспинні короткі (до талії): - кептарі рукаві – короткополий овчинний одяг з рукавами (Буковин. Под.); - кожушанки – короткі кожухи з рукавами до ліктів (Буковин. Под.); - кожушки (куці кожушки) – короткі жіночі та чоловічі кожухи з довгими рукавами, часто пофарбовані (Буковин. та Зах. Под.); - кушини (спендзарі) – короткополий кожух, відрізний у талії (Буковин. Под.); - мінтяни (мунтяни) – короткі жіночі й чоловічі кожухи з довгими рукавами та однією чи двома накладними кишнями (с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.);

г) кожухи до колін, криті тонким фабричним сукном або напівсукном: - кунтуші – чоловічі кожухи, криті сукном (Буковин. Под.).

IV. Головні убори, що в залежності від статті і віку бувають:

1). Дівочі головні убори, котрі за ознаками конструктивної форми й способу носіння ділять на:

а) вінки (віночки) площинні та вінки-шнури: - виті (звिति) вінки (вікові, звичаєві, магичні й ритуальні вінки із зілля: барвінку, батіжків хмелю, безсмертника, василька, любистку, м'яти, рути, шавлії й інших лікарських рослин) або з воску, лою та парафіну: - барвінкові вінки – старовинні весільні вінки нареченої (на Под. листочки барвінку нашивали на стрічку червоного кольору (на Буковин. Под. – на стрічку або вербову кору) та часто покривали зверху фарбою золотистого кольору); - плетені (сплетені) вінки із зілля, польових (волошки, маку, ромашки) та інших квітів (мальви, рожі (ружі)) й ягід (вишні, горобини, калини): обрядові (весільні) та святкові (гайкові, купальські, петрівські, обжинкові тощо): - вінки-шнури у вигляді сплетених у шнур стрічок чи цупких кольорових ниток; - вінки зі штучних квітів, які одягали на голову окремо, а стрічки прикріплювали до коміра верхнього плечового одягу (Буковин. Под.); - шиті (зшиті) вінки у вигляді зшитих між собою квітів із зілля, стрічок або стружки: - весільні вінки зі штучних квітів із різнокольорового паперу і стружки; - вінки зі штучних квітів, прикрашені скляними намистинами й стрічками (Буковин. та Зах. Под.); вінки-шнури у вигляді стрічки, оздобленої різнокольоровими кульками з вовни чи квітами із стрічок, намистин та бісеру; - дрібниці (кагальці, трисульки) – віночки зі штучних квітів із стрічками (Буковин. Под.);

б) вінкоподібні головні убори з живих або штучних квітів та інших матеріалів у вигляді обруча чи стрічки: - вінкоподібні убори з живих квітів; - “вінок” – дівочий весільний головний убір у вигляді вузької картонної смужки (коробки), до якої прикріплювали вінок передньою частиною нахилиючи на чоло, а зверху вінок заповнювали штучними квітами і сухозлотою та додатково оздоблювали кольоровою тканиною, монетами, дзеркальцями тощо (Буковин. Под.); - капелюшиння – вінкоподібний дівочий весільний або святковий головний убір у вигляді високого картонного циліндра, оздобленого навколо рядками ґерданів, смужками парчі, скляними намистинами, шовковою тасьмою, понизу стрічками з монетами, спереду – квітами з оксамиту, паперу і шовку, іноді дзеркальцем, а позаду – різнокольоровими стрічками (Буковин. Под.); - карабуля (карабулі, коробулі) – вінкоподібний дівочий весільний або святковий головний убір із картону, який оздоблювався ґерданами, малими скляними перлами, павиними пір'ями та стяжками (Буковин. Под.); вінкоподібний убір у формі корони з картону, який був суцільно вкритий штучними квітами з паперу і яскравої вовни, ззаду прикрашений стрічками, а з середини заповнений травою ковили (Буковин. Под.); - кода (кодина) – вінкоподібний дівочий весільний або святковий головний убір у вигляді високого луб'яного циліндра, обтягнутого яскравою тканиною й оздобленого по колу штучними квітами з паперу і марлі, металевими карбованими пластинками, бісером, вузликами зі сріблястих і золотистих ниток, ззаду – широкою стрічкою, з боків – навушними прикрасами, а з середини – пучком жовто-білої ковили (Буковин. Под.); - коробка – вінкоподібний дівочий весільний або святковий головний убір за конструкцією подібний до кодів, у якому до нижнього краю основи крім штучних квітів пришивали монети, що звисали по всьому убору, а верхній край прикрашали пір'ям павича (с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - чільце – дівочий головний убір у вигляді стрічки з металевими прикрасами, який прикріплювали над чолом (Буковин. Под.);

в) прикраси до дівочих вінків чи у коси: - “затикані кучері” – прикраси до дівочих головних уборів у вигляді пухнастого качинового пір'я, яке фарбували в чорний колір (Буковин. Под.); - китички скроневі – різнокольорові вовняні кульки, скріплені металевими ланцюжками (Буковин. Под.);

г) стрічкоподібні головні убори: - бинди (ленти, лянти, стрічки, стьонжки) – начільні пов'язки-стрічки (парчеві або шовкові, золотисті або сріблясті) без оздоблення або вишиті квітковими орнаментами нитками чи бісером; ткани з різнокольоровими орнаментами стрічки; одноколірні гладенькі шовкові стрічки; - волічкові упліти (волічки, уплітки) – вузькі стрічки або шнури з різнокольоровими вовняними кульками (кутасиками) (Буковин. і Зах. Под.); - машки – банти зі стрічки (Буковин. Под.);

д) хусткоподібні убори: - хустка шовкова (“покривало”) – для покривання нареченої (с. Юрківці, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - хустки – у холодну пору року дівчата носили яскраві квітчасті хустки з довгими тороками, іноді поверх віночків чи вінкоподібних головних уборів;

2). Жіночі головні убори, серед яких за ознаками конструктивної форми і способу носіння виділимо:

а) обручеподібні убори: - “покривало” – доповнення до головного убору рушник у вигляді частково змотаної в обруч фабричної шовкової хустки, декорованої квітами з оксамиту, бісером, дутими намистинами і лелітками (с. Задубрівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - кичка – обруч, виготовлений на міцній картонній основі (або з валика полотна) та обтягнутий товстими льняними нитками, який обов'язково

використовувався для підтримання складчастої форми перемітки чи рушника (Буковин. Под.); обручик, виготовлений з конопляного прядива, який одягали під каптур (Вінниччина; с. Уяринці, Тиврівський р-н, Вінницька обл., Сх. Под.);

б) платові або рушникоподібні убори: - забір – додатковий рушникоподібний убір з домотканої орнаментованої тканини червоного кольору, який прикріплювали до кінця перемітки шпильками та розміщували на потилиці (Буковин. Под.); - намітка (перемітка – південь Зах. Под.; плат – Зах. Под.) – рушникоподібний убір з лляної, зрідка конопляної чи взагалі прозорої (часом підкрохмаленої) тканини; довге полотнище з вишитим чи тканим орнаментом по обидва боки (забори), переважно білого (іноді сірого, коричневого та навіть чорного) кольору, яке носили заміжні жінки поверх очіпка (Зах., Сх. і Центр. Под.); рушникоподібний убір з поєднанням кольорових тканих смуг червоного, червоно-жовтого і червоно-оранжевого кольорів із поліхромною вишивкою, який доповнювали квітками, стрічками або хустинами (Буковин. Под.); - перемітка – рушникоподібний головний убір білого кольору довжиною біля двох метрів, складений у вісім складок, з обшитими краями основи вузькою вовняною кольоровою смужкою (“пальцями”) та квадратним шматком домотканої орнаментованої тканини червоного кольору на одному з країв основи (“вухом”) (перемітка одягалась на кичку і доповнювалась забором – Буковин. Под.); - рушник – полотнище прямокутної форми тридільного поділу із тканим узором по всьому полю, краї якого додатково декорувалися фігурним одно- чи різнокольоровим тканим орнаментом, вишивкою бісером або нитками (Буковин. Под.); полотнище прямокутної форми тридільного поділу з тканим узором на краях, які додатково ще оздоблювалися вишивкою бісером або кольоровими нитками (с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - рушник-перемітка – полотнище прямокутної форми тридільного поділу з тканим узором, вишивкою бісером, лелітками і нитками та бахромою на краях (с. Горішні Ширівці й Задубрівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.);

в) хусткоподібні убори: - платина – невелика прямокутна хустка переважно білого чи світло-жовтого кольору, виткана із заплочі або волічки та оздоблена вузькими смужками із зубців або дрібненькою кліткою (Буковин. Под.); - хустка (хустина, хустинка, хусточка, фустка, фуска) – головний убір у вигляді білого або кольорового квадратного (прямокутного) шматка полотна, бавовняної, вовняної чи шовкової тканини (з вишивкою або без, з тороками (китицями, кутасами, френзелями) або без) чи в’язаного виробу: байкова хустка; баранкова хустка з френзелями; вибійчани хустки з бавовни; маланкова одноколірна хустка з тороками; мушлінка (фабрична квітчаста хустка); оксамитова хустка; платок шовковий з китицями, вишитий вручну гладдю на кутах; полотняна хустка; ряба хустка клітчаста; тернова вовняна хустка з тороками; тканні (домоткані) хустки; шаліянова хустка (з тонкої вовняної тканини; хустка шаленка – с. Товтри, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); штапельна хустка; (на Буковинському Поділлі побутував спосіб пов’язування на голову двох хусток – одну хустку зав’язували навколо голови, а другу, складену в кілька шарів, укладали зверху першої так, щоби вона охоплювала підборіддя знизу і зав’язувалася вузликом на тімені);

г) шапкоподібні убори: - керпа (кирпа) – конусоподібна шапочка, під яку ховали волосся (Буковин. Под.); - фес – маленька шапочка на жорсткій основі (картонному каркасі), обтягнута червоною вовняною тканиною, під яку ховали волосся (Буковин. Под.);

3). Чоловічі головні убори, серед яких за ознаками конструктивної форми і способу носіння виокремимо:

а) капелюхи: - капелюхи солом’яні (із сплетених вузьких смужок зі стебел пшениці або жита (“в зубці” (“косичкою” чи “кісочкою” – Буковин. Под.) або “гладенько”), з яких зшивалась верхня частина і поля) з різною висотою та формою (конусоподібною чи циліндричною) верхньої частини: - брилі (як головний убір нареченого бриль прикрашався квіткою або вінком – Сх. і Центр. Под.; парубоцькі брилі декорували стрічками, пір’ям качура, павича чи півня, а також ковилою – Буковин. Под.); - весільні або святкові парубоцькі солом’яні капелюхи з ґерданами, квітами з бісеру, волічки, паперу й шовку, павичим пір’ям і дзеркальцем (Буковин. Под.), а також ковилою, перами качура чи півня, стрічками (с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - весільні або святкові парубоцькі солом’яні капелюхи з ґерданами та павичим пір’ям (Зах. Под.); - капелюхи суконні, повстяні та фетрові: капелюхи суконні – головні убори літніх чоловіків; - капелюхи парубоцькі фетрові, які оздоблювали стрічками, пір’ям качура, павича чи півня, ковилою, дзеркальцями, квітами ромбоподібної форми з двома зрізаними протилежними кутами (усе поле квітки покривали бісером – Буковин. Под.); - кресаня – чорний фетровий капелюх;

б) шапки (на відміну від чоловічих парубоцькі шапки були не чорних, а сивих кольорів та носилися заломленими на бік або назад): - кучма – висока конусоподібна або циліндрична шапка з овчини чи іншого хутра (Поділля); конусоподібна шапка з сірого (носили хлопці та молоді чоловіки) або чорного (носили літні чоловіки) смушка, яку під час носіння хлопці загинали її гостроверхий кінець набік, а чоловіки старшого віку – вгинали його всередину (Буковин. Под.); - шапки округлої форми з суконним верхом та хутряним бортом, які носили літні чоловіки (Буковин. Под.);

V. Взуття, яке за ознаками функціонального використання і техніки виготовлення складається з:

1). Взуття, що прикриває стопу ноги:

а) видовбане взуття – дерев’яні довбанці (дерев’янки, довбанки – Буковин. Под.);

б) зшите взуття – дармати (жіночі черевички з високими халявами і звуженими до низу каблукми (“обцасами”) – с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.), туфлі, черевички (черевички – жіночі; на Буковин. Под. черевички, як і чоботи, часто виготовляли комбінованими зі шкіри контрастних тонів, переважно чорного, жовтого і зеленого кольору);

в) плетене взуття – солом’янки на дерев’яній підшві (солом’янки – Буковин. Под.), постолі солом’яні (носили поверх чобіт взимку – Хотинський р-н, Буковин. Под.);

г) стягнуте (стягнене) взуття – шкіряні постолі (морщенки, морщениці – вид постолів, декорованих металевими каплями (Буковин. Под.);

2). Взуття, що прикриває стопу та гомілку:

а) валяне взуття – валянки (биті – Поділля);

б) зшите взуття – валянки (зшиті – Поділля), калавири (пів-чоботи спереду низькі, а ззаду – високі, Заставнівський р-н, Буковин. Под.), чобітки (жіночі), чоботи (за способом виготовлення та оздоблення: валковані, гвоздьові, до перевзування, на пряму колодку (взувалися як на праву, так і на ліву ногу), рисовані (рисовані – із закладеною в постійні складки нижньою м'якою частиною халяви); за кольором: жовтиці (жовті), зеленинці, червонинці, чорнобривці (з жовтими халявами і чорними передками); боксові, рантові (чижми з лубами – чоловічі рантові чоботи з твердими халявами, Буковин. Под.); за матеріалом: хромові, шакапові, юхтові);

3). Різноманітні допоміжні види утеплення та захисту ноги: - онучі – полотняні й суконні онучі (Буковин. Под. – ванучі, які зав'язували мотузками (волоками)); - панчохи з "гульками" – дівочий святковий елемент вбрання (с. Задубрівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.).

VI. Традиційні пояси, серед яких за ознаками функціонального використання, способу виготовлення та матеріалу виділяють:

1). Вишиті або ткані рушникоподібні пояси (Поділля);

2). Плетені пояси:

а) крайки з бісеру (іноді зустрічаються на Буковин. та Зах. Под.);

б) крайки вузькі з вовни, коротші ніж пояси;

в) пояси вузькі, довгі (вовняні або конопляні для підперізування поясного або верхнього одягу);

г) шнури вузькі конопляні або лляні плетені, як пояси до чоловічих штанів – очукі;

3). Ткані пояси (ручного чи машинного ткацтва; саморобні або фабричні; однотонні чи різнокольорові; з китицями, кутасами чи тороками або без):

а) крайки вузькі вовняні: - баюр (баюрок, баярок) – вовняна узорчата крайка (Буковинське, Східне та Центральне Поділля); - крайка (Поділля);

б) пояси вузькі, довгі вовняні (з китицями, кутасами чи тороками);

в) пояси широкі (клітинчасті (в клітинку), смугасті (з поздовжніми або поперечними смугами), монохромні однотонні (одноколірні – переважно червоні чи зелені) або поліхромні з виразним орнаментальним малюнком геометричного або рослинного характеру; бавовняні, вовняні та шовкові; переважно з китицями, кутасами або тороками): - крайки – довгі широкі жіночі вовняні пояси з тороками (Буковин. Под.); - окравки (крайки) – чоловічі широкі ткані пояси (Буковин. Под.); - окрайки – жіночі вовняні пояси, якими підпоясували фоту (часто малюнок на кінцях пояса був різний з метою імітації двох поясів – Буковин. Под.);

4). Шкіряні пояси (саморобні або фабричні):

а) вузькі шкіряні пояси: - шкіряні пояси, оздоблені мідними бляшками та пряжкою, яка застібалась ззаду (Буковин. Под.); - шкіряні ремені (ремінці);

б) широкі шкіряні пояси – череси (зрідка зустрічаються на Буковин. і півдні Зах. Под.; с. Погорілівка, Заставнівський р-н, Буковин. Под.).

VII. Прикраси, що за статтю ділять на:

1). Жіночі, серед яких за ознакою функціонального використання розрізняють:

а) вушні прикраси – сережки (ковтки, когутки, когутки, кугутки);

б) головні прикраси (або оздоба на голову): - бісерні стьожки – стрічки з різнокольорового бісеру як оздобні деталі для дівочих головних уборів (Буковин. і Зах. Под.); - ґердан стрічковий – дівоча оздоба на голову у вигляді стрічки з різнокольорового бісеру, іноді нашитої на вовняну тасьму і доповненої металевими бляшками (Буковин. і Зах. Под.); прикраса до дівочого головного убору – капелюшиння (Буковин. Под.); - ґердан стрічковий з підвісками – дівоча оздоба на голову у вигляді стрічки з підвісками, виготовлених із кольорового бісеру (Буковин. і Зах. Под.); - китички скроневі (скронені) – різнокольорові вовняні кульки, скріплені металевими ланцюжками (Буковинське Поділля); - хвостач – ґердан, як бісерна прикраса до дівочого головного убору – капелюшиння (с. Чуньків, Заставнівський р-н, Буковин. Под.);

в) нагрудні прикраси: - басма – нагрудна оздоба у вигляді довгої стрічки з бісеру, в місці з'єднання кінців якої закріплювалось невеличке дзеркальце (Буковин. Под.); - бісерна стрічка – нагрудна прикраса з бісеру, обнизана бісерними китичками, які викладались півколом на середині грудей, прикриваючи разки намиста; - венеціанське намисто (венеційські коралі) – нагрудна прикраса у вигляді намиста, виготовленого із сплаву скла-смальти та інкрустованого і розписаного золотом; - ґердан (ґерданик, ґерданик, гирданик (Буковин. Под.)) – нагрудна оздоба у вигляді стрічки з різнокольорового бісеру, нанизаного на нитяну чи волосяну основу, що утворюють строкатий геометричний або рослинний орнамент; - ґердан розетковий – нагрудна оздоба, виготовлена з двох стрічок із кольорового бісеру, нижні кінці яких з'єднані та сплетені медальйоном-розеткою прямокутної або ромбовидної форм (Буковин. Под.); - ґердан стрічковий – нагрудна прикраса у вигляді стрічки, виготовленої з різнокольорового бісеру; - ґердан стрічковий з монетами (Буковин. і Зах. Под.); - дармовиси (пацьорки) – намисто з кольорового дутого скла (с. Горшівці, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - дукати (дукачі) – нагрудна прикраса із золотих або срібних монет, нанизаних на тасьму або шнурок; нагрудна прикраса у вигляді нашитих на фетрову основу монет (Буковин. Под.); - дукач – нагрудна прикраса із золотої або срібної монети або медальйона (із зображенням святих) на ланцюжку, стрічці чи шнурку (бідні дукачі виготовляли з латуні, міді або олова; дукачі-медальйони іноді могли мати додаткове оздоблення металевими бантами чи листям, дорогоцінними каменями чи склом, підвісками тощо); - дукачі-

образки – нагрудна прикраса із двома круглими, оправленими в мідний обідок скельцями, між якими вкладена фольга із зображенням святого; - згарди (з'гарди) – нагрудна прикраса у вигляді хрестиків (мідних кружляків), нанизаних у кілька рядів; - згардочки – нагрудна прикраса з бісеру та хрестиків (Буковин. Под.); - корали (каралі, коралі, коралове намисто, багате, добре, мудре або правдиве намисто, справжні, справедливі або щирі коралі) – нагрудна прикраса у вигляді довгого разка намиста з натуральних (шліфованих чи рублених (тятих)) або штучних коралів; нагрудна прикраса у вигляді скріплених між собою багатьох разків коралів, центральні намистини яких мали більший розмір та були обгорнуті мідним (срібним) обручком, а іноді доповнювалися й монетами (наприклад: коралі з 17 разків справедливого намиста (Заставнівський р-н, Буковин. Под.) чи з 29 разків штучних коралових намистин (с. Митків, Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - криза – нагрудна прикраса з бісеру у вигляді широкого заокругленого суцільно плетеного коміра, що накриває груди, плечі й спину (Західне та Буковин. Под.); - намисто (монисто, пацьорки) – нагрудна прикраса у вигляді довгого разка з дорогих природних матеріалів (бурштину, гранатів, перлів, смальти); нагрудна прикраса у вигляді семи або більше разків, прив'язаних до однієї стрічки й зібраних із різних матеріалів (бісеру, дерев'яних і керамічних намистин, дутого і кольорового скла, дешевого каміння – Зах. Под.); - намисто з монет (намисто) – нагрудна прикраса з однієї або декількох низок щирих (штучних) коралів і монет; нагрудна прикраса у вигляді багатьох разків різної довжини кольорових скляних намистин і металевих підвісок (монет), з'єднаних металевою пряжкою “чепрагою” (Буковин. Под.); - пацьорки – нагрудна прикраса з кольорового дутого скла; разки намиста з різнокольорового скла, переважно чеського виробництва (Зах. Под.); - салби – нагрудна прикраса з срібних монет (дукатів, шусток), нашитих на червону тасьму, а тоді у кілька рядів – на чорну фетрову основу у вигляді півмісяця (Буковин. Под.); - скляне (не дуте) або камінне намисто – нагрудна прикраса з привізних різнобарвних скляних намистин, часто інкрустованих смальтою, емаллю, позолотою (пацьорки – Буковин. Под.); - скляне (дуте) намисто (бранзульєти, кулі, лускавки, надуванці, пацьорки) – нагрудна прикраса у вигляді однієї довгої або декількох коротших низок кольорового дутого скла; - силянка (силянка-комір) – широка нагрудна бісерна прикраса у вигляді однодільного коміра або кризи; - хрестики (дерев'яні на шовкових стрічках або металеві на шнурочках чи ланцюжках); - цятки – венеціанське намисто, яке носили жінки Буковин. Под.; нагрудна бісерна прикраса (Буковин. Под.); - френзлі – нагрудні жіночі прикраси (Заставнівський р-н, Буковин. Под.); - шелести (бубонці) – нагрудна металева прикраса у вигляді однієї або кількох низок круглих пустотілих дзвіночків з отворами “колокілець”, розділених поміж собою переліжками (Буковин. Под.);

г) наручні прикраси: - прикраси на кисть руки (зустрічаються дуже рідко) – браслети, обручі (з металу, монет, натурального каміння, скляних намистин); - прикраси на пальці (частіше мідні, рідше срібні чи золоті) – каблучки, кільця (Буковин. Под.), обручки (вінчальні персні), персні (перстні);

д) нашійні (шійні) прикраси: - бісерна стрічка – нашійна прикраса з вишитої бісером смужки оксамиту; - блискавки – дрібне скляне намисто (Буковин. Под.); - гармузи – скляне намисто (Буковин. Под.); - грусталі – скляні коралі (Буковин. Под.); - ґердан з дукачами – нашійна прикраса у вигляді вузької шовкової стрічки вишитої спереду бісером та оздобленої підвісками-дукачами (монетами); - ґердан стрічковий – нашійна прикраса у вигляді стрічки виготовленої з різнокольорового бісеру, іноді нашитого на вовняну або полотняну тасьму; - ґердан стрічковий з підвісками – нашійна оздоба у вигляді стрічки з підвісками, виготовленої з кольорового бісеру (іноді на вовняній тасьмі); - ґерданік (ґердянік) – оздоба у вигляді стрічки з різнокольорового бісеру, що утворювала геометричний, рідше рослинний орнамент та щільно облягала шю, а іноді доповнювалася монетами – дукатами (Буковин. Под.); - коралі з натуральних чи штучних коралів; - пацьорки – нашійна прикраса у вигляді намиста з різнокольорового скла (Буковин. Под.); - силянка (силянка-комір) – вузька нашійна бісерна прикраса у вигляді однодільного, дводільного або зубчастого коміра; - цятки – нашійна прикраса у вигляді намиста (Буковин. Под.);

ж) поясні прикраси – крайки (пояси у вигляді стрічок з бісеру – переважно Буковин. та Зах. Под.);

2). Чоловічі, серед яких за ознакою функціонального використання розрізняють:

а) головні прикраси: - бісерні стьожки або ґердани стрічкові – оздоби на капелюхи у вигляді стрічки з кольорового бісеру (Буковин. і Зах. Под.; ґерданики – Буковин. Под.); - квітка – прикраса до капелюха у вигляді ромбовидної картонної фігури із двома зрізаними протилежними кутами, обтягнутої нитками й оздобленої бісером (Буковин. Под.);

б) нагрудні прикраси: - басма – нагрудна оздоба у вигляді довгої стрічки з бісеру, в місці з'єднання кінців якої закріплювалось невеличке дзеркальце (Буковин. Под.); - котильон (висьорок, вівсьорок, вівсьюрік, ґерданік, котильйон, кутальйон) – нагрудна бісерна прикраса у формі невеликого п'ятикутника переважно з підвісками (Буковин. Под. – вівсьорок або вівсьюрік кріпився на кептарі з лівого боку; Зах. Под.);

в) наручні прикраси: - прикраси на пальці – обручки (вінчальні персні);

г) поясні прикраси: - застібки для шкіряних поясів (чересів) у вигляді двох половинок, зчеплених одна з одною: пряжки, чепраги (Буковин. Под.); - крайки – пояси у вигляді стрічок з бісеру (переважно Буковин. та Зах. Под.).

VIII. Доповнення до одягу, серед яких за ознаками функціонального використання, форми і техніки виготовлення виокремлюють:

1). Вишиті полотнища:

а) рушники – вишиті прямокутні полотнища, які використовувались нареченими як обереговий одяговий елемент на весіллі;

б) ширинки (ширінки) – обрядові полотняні квадратні (рідше прямокутні) хустинки (найчастіше розміром 30x30 см), вишиті переважно на кутах бісером, нитками, лелітками та з китицями на усіх чи одному з кутів,

які використовувались як складова частина весільного або святкового костюма дівчат і юнаків (ширинки тримали за один кутик у руках або закладали за пояс – Буковин. Под.);

2). Сумкоподібні вироби:

а) бесаги – дорожні вовняні сумки через плече з малюнком, витканим з конопляної чи вовняної пряжі у вигляді крупної клітки (Буковин. Под.); сумкоподібний виріб, що складався з двох торбин, з'єднаних між собою частиною того ж полотна, з якого були виготовлені самі торбини (Буковин. Под.); дві ткани торбини, котрі носили через плече (Сх. Под.);

б) калита – шкіряний чоловічий мішечок для тютюну;

в) калитка – шкіряна чоловіча торбинка для грошей;

г) карманець – гаманець (Буковин. Под.);

д) табівка (тобівка) – святкова плоска шкіряна торбина, оздоблена мідними бляшками (блендами або капсями) і тисненим узором (Буковин. та Зах. Под.);

ж) тайстра – буденна вовняна сумка через плече зіткана узорною стрічкою (дзьобанка, дзьобенка – Зах. Под.); святкова або весільна вовняна сумка, оздоблена складним тканим узором та орнаментованою крайкою, що пришивалась до неї з двох боків і мала довгі тороки (Буковин. Под.);

з) торба (торбина) – мішечок-сумка із пришитим з обох боків ручкою-поясом для носіння через плече; буденна вовняна сумка через плече з дрібним малюнком у вигляді поперечних смуг, заповнених геометричним або рослинним орнаментом (Буковин. Под.).

Отже, загалом жіночі й чоловічі комплекси народного строю українців Буковинського Поділля містили загальноукраїнські та регіонально подільські різновиди традиційного вбрання. Разом із тим існували окремі типи складових національного костюма, які буковинські подільці не носили і навпаки складові, які були характерні лише для них. Звичайно, передусім це пояснюється історією формування території Поділля та специфікою межування його Буковинської локальної зони з такими колоритними історико-етнографічними районами України, як Буковина (зокрема, Верхнє Буковинське Попруття і Буковинське Передгір'я) та Покуття. Проте подана класифікація не претендує на завершений варіант, адже в процесі подальших історико-етнографічних досліджень планується її вдосконалення.

Джерела та література

1. Іваневич Л. Історико-географічні та історико-етнографічні межі дослідження народного вбрання українців Поділля / Л. Іваневич // Народна творчість та етнологія : №5 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Рильського. — Київ, 2013. — С. 88–100.
2. Вовк Х. Одяг / Х. Вовк // Студії з української етнографії та антропології. — Прага, 1928. — С. 124–170.
3. Білецька В. Українські сорочки, їх типи, еволюція й орнаментация / В. Білецька // Матеріали до етнології й антропології. — Львів, 1929. — Т. XXI–XXII. — Ч. 1. — С. 43–109.
4. Воропай О. Звичаї нашого народу : Етнографічний нарис / О. Воропай. [Перевидання 1966 р. (Мюнхен)]. — Київ : Акціонерне видавничо-поліграфічне тов-во "Оберіг", 1993. — 592 с.
5. Спаський І. Г. Дукачі України / І. Г. Спаський. — Київ, 1970. — 167 с.
6. Матейко К. Український народний одяг / К. Матейко. — Київ : Наук. думка, 1977. — 224 с. : іл.
7. Кара-Васильєва Т. В. Українська сорочка. Альбом / Т. В. Кара-Васильєва. — Київ : "Томіріс", 1994 — 30 с. : іл.
8. Ніколаєва Т. Історичні передумови формування традиційного одягу Поділля / Т. Ніколаєва // Поділля. [Під ред. Артюх Л. Ф., Балушка В. Г., Болтарович З. Є. та ін.]. — Київ : Видавництво НКЦ "Доля", 1994. — С. 260–276.
9. Ніколаєва Т. Український костюм. Надія на ренесанс / Т. Ніколаєва. — Київ : Дніпро, 2005. — 320 с. : іл.
10. Білан М., Стельмашук Г. Українській стрій / М. Білан, Г. Стельмашук. — Львів : Фенікс, 2000. — 328 с.
11. Жіноча сорочка Борщівсько-Заставнівського Придністров'я. Альбом / [Упор. Л. Булгакова-Ситник, Т. Лозинський]. — Львів : Інститут колекціонерства українських мистецьких пам'яток при НТШ, 2013. — 336 с.
12. Васіна З. О. Український літопис вбрання : [Книга-альбом]. Т. 2. XIII – початок ХХ ст. : Наук.-худож. реконструкції. Текстівки, рез. англ., рос. / З. О. Васіна. — Київ : "Мистецтво", 2006. — 448 с. : іл.
13. Федорчук О. Українські народні прикраси з бісеру / О. Федорчук. — Львів : Свічадо, 2007. — 119 с. : іл.
14. Косміна О. Традиційне вбрання українців / О. Косміна. — Київ : Балтія-Друк, 2008. — Т. 1. Лісостеп. — 160 с. : іл. Рез. англ.
15. Врочинська Г. Українські народні жіночі прикраси ХІХ – поч. ХХ ст. / Г. Врочинська. [Вид. 2-е, допов.]. — Київ : Родовід, 2008. — 230 с. : кольор. іл.
16. Стельмашук Г. Українські народні головні убори / Г. Стельмашук. — Львів : Априорі, 2013. — 276 с.
17. Кожоляно Я. Буковинський традиційний одяг / Я. Кожоляно. — Чернівці—Саскатун, 1994. — 262 с. : іл.
18. Костишена М. Український народний костюм Північної Буковини. Традиції і сучасність / М. Костишена. — Чернівці : Рута, 1996. — 190 с.
19. Кожоляно Г. Етнографія Буковини. Монографія / Г. Кожоляно. — Чернівці : Золоті литаври, 1999. — 384 с. : іл.
20. Костишина М. Особливості традиційного жіночого одягу буковинського Поділля / М. Костишина // Народна творчість та етнографія. — 1976. — № 6. — С. 59–67.
21. Ластюк В., Чеботар Ю. Одяг селян с. Погорілівка в кінці ХІХ – І половині ХХ ст. / Віталій Ластюк, Юлія Чеботар // Матеріали V Буковинської Міжнародної історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 130-річчю Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. — Чернівці, 2005. — С. 164–166.
22. Гордійчук М. Буковинський традиційний костюм (кінець ХІХ – перша половина ХХ ст.) / Марія Гордійчук // Матеріали V Буковинської Міжнародної історико-краєзнавчої конференції, присвяченої 130-річчю Чернівецького національного університету ім. Ю. Федьковича. — Чернівці, 2005. — С. 160–164.
23. Кожоляно Г. Доповнювальні елементи традиційного народного костюма українців Буковини / Г. Кожоляно // Народна творчість та етнологія : №1 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Рильського. — Київ, 2010. — С. 57–66.
24. Іваневич Л. До особливостей класифікації жіночого натільного одягу українців Поділля / Л. Іваневич // Народна творчість та етнологія : №3 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Рильського. — Київ, 2013. — С. 91–98.
25. Іваневич Л. Локальні аспекти класифікації традиційних взуття, поясів і доповнень до одягу українців Поділля / Л. Іваневич // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету ім. М. Коцюбинського. Вип. 23.

Серія : Історія : Збірник наукових праць / За заг. ред. проф. О.А. Мельничука. – Вінниця : ДП “Державна картографічна фабрика”, 2015. – С.189-196.

26. Іваневич Л. Матеріали для виготовлення й декорування народного вбрання українців Поділля : класифікація та особливості // Л. Іваневич / Народна творчість та етнологія : № 5 / [голов. ред. Г. Скрипник] ; НАНУ, ІМФЕ ім. М. Т. Рильського. – Київ, 2014. – С. 42-54.
27. Іваневич Л. Характерні особливості класифікації головних уборів українців Поділля ХІХ – першої половини ХХ століття / Л. Іваневич // Матеріали ХХV Всеукраїнської наукової історико-краєзнавчої конференції : Вінниччина : минуле та сьогодення. Краєзнавчі дослідження. – Вінниця, 2013. – С. 129-141.
28. Фонди Національного музею українського декоративного мистецтва України (Київ). Група “вишивка”. В — 2189, 3905, 3924, 3998, 3999, 4000, 6676, 6771.
29. Фонди Українського центру народної культури “Музей Івана Гончара” (Київ). Книга надходжень. КН — 219, 1314, 1316, 1317, 6470, 9763, 15460.
30. Фонди Музею етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України (Львів). Група “етнографія і промисли”. ЕП — 77731, 77858, 77861, 77888, 80529, 80530; група “головні убори”. ГУ — 120, 121, 309, 381.
31. Фонди Чернівецького обласного краєзнавчого музею. Група “історико-речова група ІІІ”. ІІІ — 2027, 2036, 4141-4156, 4161-4164, 4270, 4277, 4585-4587, 5166-5174, 7333-7335, 7360-13036, 15247-15521, 16345, 16657, 16821-16825, 17001, 17163, 17547; група “тканини”. Т — 77-79, 136-140, 251, 259, 261, 262, 509, 573, 657, 881, 886.
32. Фонди Чернівецького обласного художнього музею. Група “тканини”. Т — 11, 31, 55, 56, 63, 77, 78, 101, 129, 148, 403, 1103, 1192, 1207, 1208, 1216, 1232, 1244, 1407.
33. Фонди Чернівецького музею народної архітектури та побуту. Група “одяг і взуття”. ОДВ — 35-134, 259-261, 275, 327-333, 683-685, 962-973, 1051-1095, 1182, 1275, 1364-1370, 1493-1578, 1628-1650, 1695, 1974; група “прикраси”. ПР — 6, 21-41, 45, 46, 63.
34. Фонди Хотинського історичного музею (Чернівецьчина). Група “предмети”. П — 3, 12, 65, 110, 126, 127, 129, 130, 132.

Список скорочень

Буковин. Под. – Буковинське Поділля
Зах. Под. – Західне Поділля
Сх. Под. – Східне Поділля
Центр. Под. – Центральне Поділля
Под. - Поділля
обл. – область, р-н - район

Ivanovich L. A. The folk attire of Ukrainians from Bukovyns'ke Podillia : the specific of classification

As a result of analysis of famous and unknown works and fund collections of museums the problem of investigation the subjects of folk attire the Ukrainians from Bukovyns'ke Podillia of the XIXth – the first part of XXth century is shown in the article. In connection with a necessity of the disposition of collected information in the convenient for her further accounting and search form and determination of the internal regularity and correlation of the characteristics of the mentioned objects for the first time the attempt of creation the expanded classification of the Bukovyns'ke Podillia Ukrainians traditional clothes with taking into account the local and zone signs of their complexes is made.

Key words: folk attire, traditional clothes, Ukrainians from Bukovyns'ke Podillia, classification, body, belt, upper and shoulder clothes, headwear, shoes, adornment, belts, addition to the clothes.

Иваневич Л. А. Народная одежда украинцев Буковинского Подолья : специфика классификации

В результате анализа известных и малоизвестных работ и музейных фондовых коллекций в статье отображается проблема исследования предметов народной одежды украинцев Буковинского Подолья ХІХ – первой половины ХХ вв. В связи с необходимостью размещения собранной информации в удобном для её последующего облика и поиска формате, а также установлению внутренней взаимосвязи признаков данного вида объектов впервые подаётся попытка создания расширенной классификации традиционной одежды буковинских подолян с учётом локально-зональных черт их комплексов.

Ключевые слова: народная одежда, традиционное убранство, украинцы Буковинского Подолья, классификация, нательная, поясная, плечевая и верхняя одежда, головные уборы, обувь, украшения, пояса, дополнения к одежде.